

*Волченко О. М.,**кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри англійської філології та перекладу**Чорноморського національного університету імені Петра Могили*

СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ

Анотація. Стаття висвітлює проблему врахування стилістичних аспектів під час перекладу в контексті використання перекладацьких трансформацій, які є перетворенням змісту й форми в перекладному тексті з метою досягнення балансу різних видів інформації та прагматичного впливу на адресата. Мета статті полягає в аналізі врахування стилістичних аспектів у процесі класифікації перекладацьких трансформацій в теорії перекладу. Зазначено, що сучасна українська школа перекладознавства оперує розгалуженими класифікаціями трансформацій та визнає лексичний, морфологічний та синтаксичний рівні найактуалізованими у трансформаційному плані в теорії перекладу, а виокремлення стилістичних трансформацій є непослідовним та неповними, тому що не враховуються чимало різноманітних трансформаційних прийомів. В результаті аналізу робиться висновок про те, що в українському перекладознавстві існує два підходи щодо розуміння стилістичних трансформацій: по-перше, цей феномен розглядається в межах інших типів трансформацій і по-друге, вчені вважають, що потрібно розрізняти окрему групу стилістичних трансформацій. Автор статті, будучи представником другого підходу, визначає стилістичні трансформації як прийоми перекладу, за допомогою яких перекладач зміщує стилістичні акценти, нейтралізуючи або актуалізуючи конотативні відтінки значення, або ж адаптуючи мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у мові перекладу. Ці трансформації є комплексними, оскільки зміщення стилістичних акцентів відбувається у результаті перетворень на інших мовних рівнях. Виділяються три типи стилістичних перекладацьких трансформацій: експресивізація, нейтралізація та компенсація. Нейтралізація – це заміна емоційно-експресивної або етномаркованої одиниці оригіналу стилістично нейтральним її відповідником у цільовій мові, що усуває або послаблює естетичну функцію першотвору. Експресивізація – це заміна нейтральної мовної одиниці її стилістично-маркованим відповідником в мові перекладу, що надає перекладу емоційно-експресивного забарвлення. Компенсація є заміною стилістичного прийому оригіналу іншим стилістичним прийомом при перекладі.

Ключові слова: стилістика, переклад, перекладач, стилістичні прийоми, стилістична трансформація, комплексна трансформація.

Постановка проблеми. Починаючи з найдавніших праць Цицерона та Горация, дослідження стилістичного виміру мови посідає важливе місце, хоча необхідно зазначити, що до середини ХХ століття його роль рідко досліджувалася систематично. Стилiстика як галузь загальної лiнгвiстики вивчає мовні засоби та види тексту, які характеризуються прагматичним аспектом вербального мовлення та відображають функціональну систему мови. На думку В. А. Кухаренко, знання стилістики надають можливість користувачам мови вдало використовувати різнома-

нітні засоби для досягнення бажаного комунікативного та прагматичного ефекту під час спілкування [1].

О. О. Селіванова впевнена, що стилістичні прийоми є важливою складовою творів, особливо художньої літератури, оскільки «роблять їх виразними й експресивними шляхом свідомого посилення певних рис, мовних одиниць, відхилення планів змісту або форми від буквального простого способу повідомлення» [2, с. 694].

Як стверджує Дж. Боуз-Байер, переклад тісно пов'язаний зі стилістикою, тому що вона роз'яснює, як саме текст породжує значення, пояснює дрібні деталі як художнього, так і нехудожнього тексту, наприклад, чому деякі структури можна трактувати двозначно або як виникає метафора та ін. [3].

Врахування стилістичних аспектів під час відтворення оригіналу дозволяє забезпечити користувачів цільової мови еквівалентним текстом перекладу, який характеризується стійкою відповідністю інформації та тотожністю її прагматичного впливу. Зазначимо, що поняття еквівалентності передбачає максимально можливу близькість не тільки предметно-логічного, а й конотативного значення (емоційний, стилістичний і образний компоненти) співвіднесених слів, що відображає характер сприйняття мовцями інформації, що міститься в слові. Це свідчить про те, що переклад є процесом розв'язування низки проблем: від розуміння змісту першоджерела, вибору відповідної стратегії його відтворення, розпізнавання алюзій та іронії до дотримання жанру та стилю тексту. Іншими словами, перекладач спочатку декодує інформацію оригінал, а потім створює текст-еквівалент, який має одночасно зберігати початковий задум автора і сприйматися природно цільовою аудиторією.

Зрозуміло, що цільовий текст не є дослівною копією першоджерела. Він має бути якісними та відбивати зміст повідомлення та стилістичні особливості першоджерела (разом із лексико-граматичними), оскільки його завдання полягає у пробудженні у користувачів цільової мови таких самих емоцій, що й оригінал. Це можливо за умови ретельного осмислення картини світу носіїв мови. Розмірковуючи щодо особливостей художнього перекладу, В.В. Коптілов слушно зауважує, що переклад є естетичним явищем та має впливати на розум і почуття читача так само, як і оригінал. Роль перекладача полягає у перенесенні образів та ідей, які автор оригіналу втілює у творі своєю мовою, на ґрунт рідної культури за допомогою засобів іншої мови, шукаючи в ній найтонші відтінки значень [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Одним з перших, хто звертав увагу на важливість стилістичного аспекту під час перекладу, є представник лінгвістичної школи перекладознавства Ю. Найда. Ще у 1964 році у книзі «До науки перекладати» дослідник зазначає, що труднощі перекладу перш за все пов'язані з семантичними проблемами як перекладача, так

і реципієнта у контексті розуміння тексту повідомлення. Для подолання цих проблем велика місія покладається автором на методи аналізу семантики мовних одиниць під час відтворення лінгвістичних, емотивних і референтних типів значень цільовою мовою. Ю. Найда вводить поняття динамічної еквівалентності, що передбачає орієнтацію перекладача не на формальні особливості оригіналу (використання дослівного перекладу, що часто робили перекладачі Біблії), а на реакцію рецепторів перекладу, вимагаючи максимальної зрозумілості і природності перекладу та дотримання всіх норм цільової мови. Перекладач відтворює не лише мову, але й почуття, які закладені в першотвір його автором, модифікує й адаптує там, де це необхідно [5].

З появою дескриптивного перекладознавства наприкінці ХХ століття (П. Ньюмарк, І. Турі, Л. Венутті) культурні та контекстуальні чинники почали вважатися такими ж важливими, як і лінгвістичні, у процесі перекладу. Як результат, відтворення стилістичних прийомів засобами цільової мови стає культурно-специфічним процесом, оскільки труднощі перекладу визначаються образністю мови як вихідної культури, так і цільової [6].

М. Бейкер, наголошуючи на важливості стилістичного аспекту тексту, виокремлює чотири проблеми відтворення образності мови, а саме: образна мова не має еквівалента в мові перекладу; образна мова може мати у мові перекладу еквівалент, який може змінюватися залежно від контексту; образна мова оригіналу може перекладатися буквально та ідіоматично; використання образної мови в письмовому дискурсі, контекст та частота вживання можуть відрізнятися у вихідній та цільовій мовах [7].

У 2006 році Дж. Боуз-Байер формулює сутність стилістичного підходу до перекладу, який передбачає врахування наступних положень:

- стиль вихідного тексту є вираженням вибору його автору;
- стиль вихідного тексту впливає на читача, перекладач – це читач оригіналу;
- стиль тексту перекладу відображає вибір, який зробив його автор, тобто перекладач;
- стиль цільового тексту впливає на читача.

Процес перекладу тлумачиться дослідницею як акт стилістичної інтерпретації, що ґрунтується на розгляді різних типів стилістичних особливостей мови та їхніх ефектів і наслідків у вихідному тексті з когнітивної точки зору, які перекладач повинен враховувати при створенні цільового тексту. У цьому сенсі, як впевнена дослідниця, стилі, тексти та контексти як вихідної мови, так і мови перекладу повинні бути у фокусі уваги. З одного боку, перекладач має враховувати як автора вихідного тексту, так і читача цільового тексту, а з іншого – несе часткову відповідальність за уважне прочитання (розуміння), щоб відтворити правильно та адекватно вихідний текст у цільовому з соціокультурної, ідеологічної та, як результат, когнітивної точки зору [3].

Аналіз наукових розвідок української філологічної науки, зокрема і перекладознавства (Д. О. Вотінова, В. В. Демецька, Н. Б. Іваницька, Р. П. Зорівчак, В. В. Коптілов, І. В. Корунець, В. А. Кухаренко, О. І. Макаренко, О. М. Мороховський, О. В. Ребрій, О. І. Чередниченко, І. Є. Шаргай, О. В. Юдина та ін.) засвідчує, що вченими сформульовано теоретичні засади дослідження особливостей текстів різних стилів і жанрів та їх відтворення під час перекладу.

У контексті сучасного когнітивно-дискурсивного підходу українськими дослідниками розробляються моделі перекладу (Т. П. Андрієнко, Я. В. Бойко, А. П. Мартинюк, Г. В. Ташенко), які обґрунтовують стратегії перекладу, що застосовуються в єдиному когнітивному інформаційному полі, зовнішні межі якого визначаються контекстом ситуації, а конкретні перекладацькі рішення залежать від умінь перекладача використовувати перекладацький потенціал певного поля [8].

Так, О. С. Грабовецька, досліджуючи епітетну конструкцію зазначає, що вона є перешкодою на шляху до адекватного художнього перекладу, оскільки містить структурно-конотативні реалії, які відтворити засобами неблизькоспорідненої мови становить надскладне завдання, а іноді майже неможливе через глибокі розбіжності у морфолого-синтаксичній будові контактуючих мов. Беручи за основу підхід Р. П. Зорівчак, авторка пропонує терміни «денотативно-образна епітетна калька» та «смыслово-образна епітетна калька», які дозволяють у смисловій структурі означення визначити зсув акцентів до асоціативних, експресивних, емоційних, оцінних компонентів. Вчена впевнена, що при відтворенні епітетної образності первинним є не вдало віднайдені лексико-граматичні і синтаксичні еквіваленти, а функціонально-комунікативна адекватність перекладу, що досягається через відображення образного конотативного рівня у семантичній структурі епітетної конструкції. Але, як зазначає авторка, попри очевидні переваги смислово-образного калькування епітетних конструкцій, цей метод виявляє свою непридатність відтворювати образність сталих, особливо фольклорних, епітетних конструкцій, тому як механічне перенесення такої конструкції без проникнення в її глибинну семантику може перетворити перекладений текст у перелік чужих і незрозумілих понять і символів. У таких випадках О. С. Грабовецька пропонує застосовувати такі прийоми, як декомпресія чи часткове калькування, дескриптивна перефрази чи заміна іншим тропом [9].

О. О. Жулавська, аналізуючи різноманітні підходи до відтворення метафори у контексті когнітивних перекладацьких студій, зазначає, що саме крос-культурні розбіжності метафоричних моделей впливають на процес перекладу метафоричних дескрипцій, а розуміння типу когнітивної операції дозволяють зрозуміти структурно-семантичні особливості явища. Для визначення типу когнітивної операції дослідниця спирається на класифікацію М. Шуттлеворфа та виділяє відтворення (retention), усунення (removal), упушення (omission), заміну (modification), привнесення (addition) [10].

Інтегруючи методологічні парадигми структурно-семантичного та когнітивного перекладознавства, Е. Д. Ахметова у дисертації визначає не тільки стратегії перекладу художніх порівнянь, а й когнітивні операції, які є їхньою основою та пояснюють перекладацькі рішення, що спричинені лінгвокультурною розбіжністю картин світу носіїв вихідної та цільової мов. Перекладацька стратегія тлумачиться вченою як потенційно усвідомлювана когнітивно-комунікативна діяльність перекладача, метою якої є створення комунікативно успішного перекладу, який відповідав би мовним, стилістичноестетичним, культурним, соціальним, а також історично-ситуаційним очікуванням реципієнтів. Авторка представляє також кореляцію між двома глобальними стратегіями очуження та одомашнення та окремими перекладацькими трансформаціями [11].

Вивчення наукових джерел з зазначеної проблеми засвідчує, що переклад є видом міжмовної та міжкультурної комунікації, під час якої на основі первинного тексту (оригіналу) створюється вторинний текст (переклад) в іншому мовному і культурному середовищі. Мовні та культурні відмінності систем вихідної та цільової мов обмежують можливість відтворення змісту оригіналу мовою перекладу з абсолютною точністю. Тому для розв'язання цієї проблеми перекладач вдається до використання перекладацьких трансформацій, які є «перетворенням, модифікацією форми, або змісту й форми в перекладному тексті з метою досягнення балансу різних видів інформації та прагматичного впливу на адресата порівняно з текстом оригіналу» [12, с. 202]. Л. Моліна підкреслює, що перекладацькі трансформації (іноземні автори використовують терміни «techniques», «procedures») є процедурами, що дозволяють аналізувати, яким чином працює перекладацька еквівалентність, та характеризуються такими ознаками: 1) впливають на результат перекладу, 2) класифікуються шляхом порівняння з оригіналом, 3) впливають на мікроодиниці тексту, 4) за своєю природою вони є дискурсивними та контекстуальними, 5) вони є функціональними [13].

Мета статті полягає в аналізі врахування стилістичних аспектів у процесі класифікації перекладацьких трансформацій в теорії перекладу.

Виклад основного матеріалу. Сучасна українська школа перекладознавства оперує розгалуженими класифікаціями трансформацій (В. І. Карабан, А. В. Мамрак, С. Є. Максимов, Л. П. Науменко, О. О. Селіванова, С. О. Швачко та ін.), які є значною мірою приблизними й умовними, оскільки науковці можуть відносити одну й ту саму трансформацію до різних груп. Наприклад, С. Є. Максимов вважає компенсацію лексико-граматичною трансформацією, а Л. П. Науменко диференціює її як граматичну. Науковці визнають лексичний, морфологічний та синтаксичний рівні найактуалізованими у трансформаційному плані в теорії перекладу, а виокремлення стилістичних трансформацій перекладознавцями вважається непослідовним та неповним, тому що не враховуються чимало різноманітних трансформаційних прийомів.

Зазначимо, що в українському перекладознавстві існує два підходи щодо розуміння стилістичних трансформацій: по-перше, цей феномен розглядається в межах інших типів трансформацій (В. І. Карабан, О. О. Селіванова, С. Є. Максимов) і по-друге, вчені вважають, що потрібно розрізнити окрему групу стилістичних трансформацій (С. М. Амеліна, О. В. Бабенко, А. Й. Гордєєва, Л. П. Науменко).

В. І. Карабан зазначає про важливість стилістичного аспекту перекладу в межах розв'язання лексичних проблем, тому лексичні трансформації тлумачаться як «різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу» [14, с. 300].

О. О. Селіванова розглядає стилістичні аспекти при подоланні проблем на лексичному рівні в межах формально-змістових трансформацій при перекладі, але на відміну від попереднього автора пропонує їхню розгалужену систему [12]. Формально-змістові трансформації на лексичному рівні мають денотативний та конотативний плани, через які репрезенту-

ється зміст мовних одиниць. До денотативних формально-змістових трансформацій належать метонімічні та метафоричні заміни у процесі перекладу.

Метонімічні заміни вчена класифікує на:

– гіперонімічні – заміна гіпоніма гіперонімом / генералізація: *Speak English! – Говори по-людському!*;

– гіпонімічні – заміни гіпероніма гіпонімом / конкретизація: *Lay your hands on my tape – Покладіть свої долоньки мені на грифу*;

– заміна назви предмета назвою його матеріалу, назви причини назвою наслідку тощо / модуляція: *a romantic evening for two – побачення з коханою людиною*.

Метафоричні заміни є синонімічними та пов'язані здебільше з контекстом. О. О. Селіванова виділяє три види таких замін: деметафоризацію – заміну метафори на інший стилістичний засіб: *He was a big bear of man – Він був кремений мов відмідь*; реметафоризацію – заміну певного стилістичного засобу метафорою; трансметафоризацію – заміну донорської зони метафори.

Конотативні формально-змістові трансформації класифікуються дослідницею на оцінно-емотивні, експресивні та функціонально-стилістичні. Перший тип трансформацій зорієнтований на заміну, втрату або виникнення в перекладі оцінного чи емотивного компонента мовних одиниць: *The house wasn't nearly large enough for so many people – Хатинка аж ніяк не була розрахована на стількох людей*.

Експресивні трансформації передбачають модифікацію ознаки, на що може накладатися метафоризація чи деметафоризація: *He felt tired – Він почувався смертельно змореним*.

Функціонально-стилістичні трансформації представлені втратою, заміною або виникненням в перекладному тексті функціонально-стилістичного забарвлення мовних одиниць, наприклад, їхнього розмовного, книжного, застарілого чи іншого функціонального статусу: *Mother, keep your hair on! – Маман, не заводься!*

О. О. Селіванова також виділяє формально-змістові трансформації з прагматичним компонентом, які фіксують зміну форми та змісту одиниць тексту з метою збалансованого прагматичного впливу перекладу на читача. Серед цих прагматичних трансформацій авторка диференціює фігуративні, фразеологічні та концептуальні.

Для збереження прагматичної орієнтації цільового тексту значущим є відтворення стилістичного прийому, який фокусує увагу читача на елементах повідомлення та підкреслює певну думку. Фігуративна трансформація є втратою чи модифікацією стилістичної фігури, що впливає на образність і виразність тексту перекладу та як результат – на персуазивний потенціал: *I was trying to keep the party a secret, but Mel went and let the cat out of the bag – Я намагався тримати вечірку в таємниці, але Мел розказав всім про це*.

Прагматична трансформація є фразеологічною, якщо фразеологічна одиниця замінюється іншим фразеологізмом або нефразеологічною одиницею. З нашої точки зору, незрозуміло, чому авторка диференціює окремий тип трансформації для відтворення фразеологізмів, оскільки основою цих лексичних одиниць є образність та вони функціонують в тексті як стилістичні засоби, тому для відображення змін, що відбуваються у процесі їхнього перекладу, доречніше використовувати термін фігуративної трансформації.

Концептуальні трансформації відбивають врахування культурологічного підходу до перекладу та його орієнтацію на читачів. Вони передбачають заміну реалій вихідної мови реаліями вихідної шляхом категоризації світу та внутрішнього рефлексивного досвіду. Концептуальні трансформації залежать від культурних національних стереотипів. Наприклад, для українців чорна кішка асоціюється з нещастям і невдачами, а для англійців – неочікуваним щастям, тому перекладачу дійсно потрібно поміркувати, як відтворити образ, працюючи з цією парою мов.

Аналіз типології формально-змістових трансформацій О. О. Селіванової у контексті стилістичних аспектів перекладу дозволяє визначити відповідність мовних одиниць різного рівня у межах цілісного семіотичного процесу, враховуючи їхні семантичні й прагматичні особливості.

Л. П. Науменко та А. Й. Гордєєва як представники другого напрямку перекладознавчих досліджень в Україні виділяють стилістичні трансформації в окрему групу та тлумачать їх як «такі способи перекладу, за допомогою яких перекладач зміщує стилістичні акценти, нейтралізуючи або, навпаки, актуалізуючи кононотативні відтінки значення, або ж адаптуючи мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у мові перекладу» [15, с. 31]. До стилістичних трансформацій автори відносять логізацію, експресивацію, модернізацію та архаїзацію.

Логізація є заміною емоційно-експресивної або етномаркованої одиниці оригіналу стилістично нейтральним її відповідником у цільовій мові, що усуває або послаблює естетичну функцію першотвору: *chick* – *дівчина*, *bucks* – *долари*.

Експресивізація – це заміна нейтральної мовної одиниці її стилістично-маркованим відповідником в мові перекладу, що надає перекладу емоційно-експресивного забарвлення: *house* – *хатинка*.

Модернізація – це відтворення застарілих слів їхніми сучасними відповідниками у процесі перекладу: *tavern* – *пивниця*. Архаїзація, в свою чергу, протиставляється модернізації.

Зазначимо, що автор цієї теоретичної розвідки також є представницею другого підходу, але у деяких аспектах проблеми має власне бачення. Розуміючи стилістичні трансформації як зміщення стилістичних акцентів при відтворенні цільового повідомлення, відносимо їх до групи комплексних трансформацій, підкреслюючи констатацію перекладацьких змін на декількох мовних рівнях. Це свідчить про те, що зміщення стилістичних акцентів відбувається у результаті перетворень на інших мовних рівнях. Наша точка зору корелюється з думкою П. Ньюмарка [16], що складна трансформація може бути результатом поєднання 2, 3 та навіть 4 перекладацьких процедур (так звані «couplets», «triplets», «quadruplets»). Стилiстичні трансформації диференціюємо на експресивізацію, нейтралізацію та компенсацію.

Терміни експресивізації та нейтралізації (логізації) відбивають сутність перекладацького зміщення акцентів або навіть їхнє опущення, про які йшлося у підході Л. П. Науменко та А. Й. Гордєєвої. Наведемо лише приклади підтвердження нашої думки про комплексний характер стилістичних трансформацій. Наприклад, у реченні *Africa south of the Sahara has never been the centre of a civilization* – *Частина Африки на південь від Сахари ніколи не була перлиною світової цивілізації* відбулася експресивізація шляхом заміни нейтрального слова «centre» метафорою «перлина» як результат лексичної тран-

сформації модуляції (перлина знаходиться в центрі/ всередині мушлі). А у реченні *Everybody heard something fresh in his words* – *Кожний почув щось нове для себе в його словах* спостерігаємо нейтралізацію за допомогою тієї ж самої модуляції. В обох випадках фіксуємо подвоєні перекладацькі трансформації, так звані «couplets».

Компенсація передбачає заміну стилістичного прийому оригіналу іншим стилістичним прийомом при перекладі: *Her laughter filled the room like a cascade of joy* – *Її сміх розлетівся по кімнаті веселою хвилию*. Порівняння «like a cascade of joy» заміняється епітетом «весела хвиля». Окрім цього, також спостерігаємо опущення порівняльної конструкції, диференціацію слова «cascade» через застосування слова «хвиля» та заміну іменника «joy» на прикметник «весела». Компенсація стилістичного прийому відбулася в результаті однієї лексичної та двох граматичних перекладацьких трансформацій.

Висновки та перспективи подальших пошуків. Стилiстичні перекладацькі трансформації відносяться до комплексних трансформацій, оскільки в тексті перекладу вони застосовуються як результат застосування перекладачем комбінування перетворень на різних мовних рівнях. Перспективою дослідження вбачаємо у кореляції різних типологій стилістичних перекладацьких трансформацій на матеріалі художніх та інформаційних текстів з метою найповнішого розуміння функціонування перекладацького процесу як з точки зору теорії перекладу, так і в контексті прикладної цінності.

Література:

1. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця: Нова книга, 2004. 272 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
3. Boase-Beier J. Stylistic Approach to Translation. London & New York: Routledge, 2014. 176 p.
4. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.
5. Nida E.A. Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures involved in Bible Translation. E.J. Brill: Leiden, Boston, 2003. 341 p.
6. Ghazala H. S. The Cognitive Stylistic Translator. *Arab World English Journal for Translation & Literary Studies*, Volume 2. Number 1. 2018. P. 4–25. DOI: <http://dx.doi.org/10.24093/awejtls/vol2no1.1>
7. Baker M. A Coursebook on Translation. London: Routledge, 1992. 217 p.
8. Бойко Я.В. Когнітивно-дискурсивна модель діахронної множинності перекладів часово віддаленого першотвору (на матеріалі українських ретрансляцій трагедій В. Шекспіра XIX–XXI століть): автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.16. Харків, 2023. 38 с.
9. Грабовецька О.С. Епітетна конструкція у художньому перекладі (на матеріалі української та англійської мов)): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. Київ, 2003. 22 с.
10. Жулавська О.О. Відтворення дотикових синестезійних метафор в англо-українських перекладах художньої літератури. *Лівденний архів: Філологічні науки: зб. наук. пр.* № 88 (2021). С. 64–73.
11. Ахметова Е.Д. Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз: дисертація... доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія. Харків, 2023. 210 с.
12. Селіванова О.О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. № 50 (2012). С. 201–208.
13. Molina L. Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach. *Meta: Translators' Journal*, vol. 47, № 4, 2002, p. 498–512.

14. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2018. 656 с.
15. Науменко А.П., Гордєєва А.Й. Практичний курс перекладу з англійської на українську: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 136 с.
16. Newmark P. Approaches to Translation. London: Prentice Hall, 1988. 200 p.

Volchenko O. Stylistic aspects of translation theory

Summary. The article highlights the problem of solving stylistic problems in translation in the context of using translation transformations, which are content and form modifications in the target text in order to achieve a balance of different types of information and pragmatic impact on the addressee. The purpose of the article is to analyse the consideration of stylistic aspects in the process of classifying translation transformations in translation theory. The modern Ukrainian school of translation studies is said to operate with extensive classifications of transformations and to recognise lexical, morphological and syntactic levels as the most relevant in terms of transformations in translation theory, while the distinction of stylistic transformations is inconsistent and incomplete,

since many different transformational techniques are not taken into account. The analysis leads to the conclusion that there are two approaches to understanding stylistic transformations in Ukrainian translation studies: firstly, this phenomenon is considered within lexical and grammatical transformations and secondly, scholars believe that it is necessary to distinguish a separate group of stylistic transformations. The author of the article, being a representative of the second approach, defines stylistic transformations as the translation techniques by which a translator shifts stylistic emphasis, neutralising or actualising connotative shades of meaning, or adapting the target language to the stylistic norms accepted in the target language. The group of stylistic transformations includes expressivization, neutralization and compensation. Expressivization is replacing a neutral source language linguistic unit with its stylistically marked target language equivalent, which adds emotional colouring to the target text. Neutralization is the replacement of a source language emotionally coloured unit with its stylistically neutral target language equivalent, which reduces the aesthetic function of the source text. Compensation involves replacing the stylistic device of the original with another stylistic device in the translation.

Key words: stylistics, translation, translator, stylistic devices, stylistic transformation, complex transformation.